ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ЖОСПАР

Пән атауы	**АҚПАРАТТЫҚ ЖЕЛІЛЕР**	
Тақырыбы	**Браузерлер. Электронды пошта. Іздеу жүйелері**	
Күні:11.12.18ж	**Оқытушының аты- жөні: А.Ж.Дауренбекова**	
Топ:308	**Қатысқандар саны____**	**Қатыспағандар саны __**
Сабаққа негізделген оқу мақсаты	Студенттерге электронды пошта құруды меңгерту және іздеу жүйелерінің түрлерімен және браузерлермен таныстыру.	
Күтілетін нәтиже	Браузерлерді жүктеуді үйренеді Электронды поштамен жұмыс жасайды Іздеу жүйелері туралы сипаттай алады	
Сілтеме	**http:\\www.rambler.ru** **http://www.tilashar.kz**	
Ресурстар	интерактивті тақта слайд компьютер	
	Жоспар	
Жоспарланған уақыт	**Сабақ барысында жоспарланған іс-әрекет**	**Қолданылатын әдіс тәсілдер**
	«Тамаша» Шаттық шеңберін құру. ✓ Студенттермен амандасу. ✓ Студенттерді түгендеу. «Тамаша» шаттық шеңберін құрып барлығымыз интерактивті тақтада жазылған «Бүгін қандай кермет күн! Мен өте қуаныштымын сабаққа келгеніммен, сендермен болғаныма!» Жылы, жайдарлы күлімсіреу көңіл-күймен бір-бірімізге қараймыз. «Мозаика» әдісі арқылы студенттерді топқа біріктіремін. Үш сөз беріледі Google @mail YouTube Үй тапсырмасын сұрау: «Құдайы қонақ» әдісі арқылы әр топтан студент «Интернет қызметтері» шағын эссесін барып оқиды.	**Шаттық шеңбері** **Мозаика әдісі** **«Құдайы қонақ» әдісі**
Сабақтың ортасы	Сабақтың мақсатымен таныстыру. + Электронды пошта құруды меңгерту + Іздеу жүйелерінің түрлерімен + Браузерлермен таныстыру «Бір минуттық әңгіме» әдісі арқылы әр топ сабақтың мақсатын тұжырымдау және білімді жаңартуда өзара әңгімелесу. «Джигсо» әдісі. Үш топқа «Браузерлер», «Электронды пошта», «Іздеу жүйелері» тақырыптары беріледі, топ ішінде талқылап, әр түрлі тәсілдермен топтық жұмыс жасау. Басқа топтарға өкілдерді жіберіп, өз жұмысы туралы слайдпен топта талқылау, идеялармен бөлісу, ынтымақтастықты	«Бір минуттық әңгіме» әдісі Диалогтік оқыту

	дамыту. **«Электронды пошта», Хат жазу кезіндегі сыпайылық ережелері** Электронды пошта – жылдам байланыс жасау құралы деген, ол қалай болса жасалсын деген сөз емес. Электронды хаттар алмасудың белгілі бір сыпайылық ережелері бар. E-mail сыпайылық ережелері жеке хаттардың барлығына бір тәулік ішінде хатты өңдеп үлгермесеңіз:<<Рахмет, хатыңызды алдым, Сізге міндетті түрде кейінірек жауап қайтарамын >> деп жазыңыз. Хабарламаңызға әрдайым тақырып деген сөзді кіргізіп отырыңыз. Ол электронды хатты іздеу, сұрыптау және басқа да әрекеттер жүргізілетін кілт болып табылады. Хаттың тақырыбы - тұтас хабарламаның өзегі. Сіз біреудің хатына жауап қайтарып отырып, сұхбаттың негізгі ойы өзгеріп кетсе, соған сәйкес тақырыпты да өзгертіңіз;ал ең дұрысы – жаңа мәселені талқылауды жаңа хат жасаудан бастау. **Іздеу жүйелері** Интернет желісіндегі мәліметтерді миллиондаған мекемелер даярлайды. Әлемдік желідегі ақпараттарды тез тауып алуда іздеу серверлерінің көмегі зор. Оларда мыңдаған іріктелген құжаттардың, сайттардың адрестері сақталады. Көптеген іздеу серверлерінің ішінде кең тараған іздеу каталогтары(directories) мен машиналары (search engines) бар. **http:\\www.altavista.com** - AltaVista ақпараттық іздестіру жүйесі 1995 жылы желтоқсан айында ашылған. Ол қазіргі таңда индекстелген html- құжаттар (350 миллионға жуық) көлемімен алдыңғы қатарда. AltaVista қарапайым және кеңейтілген іздестіру мүмкіндігін және WWW арасында жұмыс істеуде қосымша сервистерді ұсынады. Арнаулы “Help” (көмек) деген бөлімде барлық парақтарды қолданушылар интерфейсі сілтемелермен жабдықталған. Ол қарапайым қолданушыларға өздерінің тапсырыстарын дұрыс құрастыруда көмек бере алады. Әлемнің 25 тілінде ақпарат іздестіру мүмкіндігі бар. **http:\\www.hotbot.com** –HotBot – іздестіру жүйесі арқылы құжаттар ішінде кездесетін бір немесе бірнеше терминдер арқылы, жеке фразалар бойынша іздестіру мүмкіндігін береді. Құрамында аудео, видео немесе анимациялары бар файлдарды іздестіруге де болады. **http:\\www.google.com** – GOOGL ақпараттық іздестіру жүйесі 1999 жылы қыркүйек айында ашылған. Бүгінгі күндері Searchenginewatch.com эксперттерінің айтуына қарағанда базаның көлемін 560 млн құжаттар құрайды. Жүйе қолданушыларға қарапайым және кеңейтілген іздестіру интерфейсін ұсынады. Көптеген тілдерде сонымен қатар орыс тілінде ақпарат іздеу мүмкіндігі бар. **http:\\www.yahoo.com** – Yahoo – тез іздестіретін анықтамалықтардың бірі. Ақпараттарды жеке сөздер бойынша немесе классификатор бойынша іздеу мүмкіндігін береді.	Диалогтік оқыту, АКТ Дарынды/талантты балаларды оқыту, Көшбасшылық пен басқарушылық

	Браузерлер **http:\\www.aport.ru** – Апорт - ақпараттық іздестіру жүйесі алдыңғы қатардағы іздестіру жүйесіне кіреді. Бүгінгі күндері мәліметтер көлемін 20 млн индекстелінген құжаттар құрайды. Жүйеде іздестірудің кең спектрлі мүмкіндіктері бар. Онда қарапайым және кеңейтілген іздестіру мүмкіндіктері ұсынылады. Ақпараттарды ағылшын және орыс тілінде іздеуге болады. **http:\\www.yandex.ru** – Яндекс – ақпараттық іздестіру жүйесі 1997 жылы ашылған. Бүгінгі күндері базадағы индекстелінген құжаттар көлемі 33 милионға жуық. Ақпараттық іздестіру жүйесі логикалық операторлармен белгіленген өзінің меншікті жүйесін қолданады, сонымен қатар көптеген түрлі іздестіру функцияларын ұсынады. **http:\\www.rambler.ru** – Rambler – іздестіру жүйесінде Россияның және ТМД елдеріндегі серверлерде орналасқан 12 миллионға жуық мәліметтер индекстелінген. Өзекті сөз бен қатар классификаторлар арқылы іздестіру мүмкіндігі қарастырылған. Сергіту сәтті: «Кім жылдам» Бас,бел,аяқ деп кезек-кезек айтамыз жаттығу жасайды «Сұраққа жетіп ал» әдісі жаңа материал бойынша бір топ екінші топқа сұрақ қояды. Қызыл доп ұстаған студент сұрақ қояды, сары доп алған студен сұраққа жауап береді.	«Сұраққа жетіп ал» әдісі 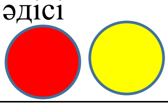
Сабақтың соңы	Кері байланыс. жаңа материал бойынша дербес компьютерде әр студент №1, №2, №3 тапсырмаларды орындайды. толдтырады.	**АКТ** ББҮ кестесін
Рефлексия «Аяқталмаған ой» Студенттерімнің біліктілік деңгейін бақылау үшін стикерлер таратамын. Теориялық білімді қанша студент меңгергенін бақылаймын. “Аяқталмаған ой” 1. Бүгін мен … білдім 2. Қиындық туғызды 3. Енді мен … 4. Мен … үйрендім 5. Маған маңызды болып көрінді…		

Оқытушы :_____________ А.Ж.Дауренбекова

Әдіскер: _____________

Бағалау парағы ____________________________

	Бағалау критерииі	дескрипторлар	Балдары
1	Эссе	1 тақырыпты толық аша алуы. 2 идеялармен бөлісуі. 3 тақырыпқа сай болуы.	
2	Бараузерлерді мегеруі	1.Жаңа тақырыпты толық аша алуы. 2.Слайд арқылы жұмысын нақты көрсетуі. 3.Жаңа идеялармен бөлісуі. 4.Өмірмен байланысы	
3	Тапсырмаларды орындауы	2. Смс хабарлар жіберуі 3. Берілген тапсырмаларды орындауы	

Бағалау парағы ____________________________

	Бағалау критерииі	дескрипторлар	Балдары
1	Эссе	1 тақырыпты толық аша алуы. 2 идеялармен бөлісуі. 3 тақырыпқа сай болуы.	
2	Бараузерлерді мегеруі	1.Жаңа тақырыпты толық аша алуы. 2.Слайд арқылы жұмысын нақты көрсетуі. 3.Жаңа идеялармен бөлісуі. 4.Өмірмен байланысы	
3	Тапсырмаларды орындауы	2. Смс хабарлар жіберуі 3. Берілген тапсырмаларды орындауы	

Бағалау парағы ____________________________

	Бағалау критерииі	дескрипторлар	Балдары
1	Эссе	1 тақырыпты толық аша алуы. 2 идеялармен бөлісуі. 3 тақырыпқа сай болуы.	
2	Бараузерлерді мегеруі	1.Жаңа тақырыпты толық аша алуы. 2.Слайд арқылы жұмысын нақты көрсетуі. 3.Жаңа идеялармен бөлісуі. 4.Өмірмен байланысы	
3	Тапсырмаларды орындауы	2. Смс хабарлар жіберуі 3. Берілген тапсырмаларды орындауы	

Бағалау парағы ____________________________

	Бағалау критерииі	дескрипторлар	Балдары
1	Эссе	1 тақырыпты толық аша алуы. 2 идеялармен бөлісуі. 3 тақырыпқа сай болуы.	
2	Бараузерлерді мегеруі	1.Жаңа тақырыпты толық аша алуы. 2.Слайд арқылы жұмысын нақты көрсетуі. 3.Жаңа идеялармен бөлісуі. 4.Өмірмен байланысы	
3	Тапсырмаларды орындауы	2. Смс хабарлар жіберуі 3. Берілген тапсырмаларды орындауы	

Электронды пошта

E-mail (Electronic Mail) -электрондық почта. Желі тұтынушылары арасында мәлімет алмасу ісін жүзеге асыратын қызмет жүйесі. Ол арнайы почта программалары көмегімен жүзеге асырылады, мысал ретінде, Outlook Express программасын атауға болады. Оның көмегімен сіз санаулы минуттар ішінде хабарды жеткізе аласыз. Ол үшін клавиатурада тиісті хабар мәтінін теріп, белгілі электрондық адреске жіберсеңіз болғаны. Осынау тәсілдеме арқылы достарыңызбен, әріптестеріңізбен араласуға болады.

E-mail адрестік құрылымы:

есім@ мекеме.домен

Мысалы:

common@pushkinlibrary.kz

dina_m@mail.kz

Usenet - бір-бірімен жаңалықтар алмасып отыратын бейкоммерциялық, бейформалдық, дәлірек айтқанда анархиялық жүйелер тобы. Белгілі бір серверде кездеседі.

> Usenet – тегі жаңалықтар тобы – дүние жүзіндегі адамдардың пікірлесетін, яғни ақпарат алмасуына арналған электрондық пікірталас топтары.Мұндай жаңалық топтарында белгілі бір тақырыпқа арналған көптеген мақалаларды оқуға болады, олар әртүрлі тақырыптарды талқылауға да арналады. Usenet-тегі жаңалықтар ретінде оқыған мақалаңызға жауап беруге және өз ойларыңызды мақала ретінде жариялауға болады(тақырыптар түрлі)

FTP (File Transfer Protocol) - Файлдарды жіберу протоколы– бұл көбінде үлкен көлемдегі файлдарды жіберу кезінде қолданылатын Интернттің қосымшасы. FTP көмегімен кез келген файлдарды жіберуге және қабылдауға болады.

Чат (IRC –Internet Real Chat) –Интернеттің тағы да бір қосымшасы,желіде нақтылы уақытта интерактивті сұхбаттасу. Әңгімелесушілер бір-бірімен өз компьютерлеріндегі клавиатурада сөздерді теріп жібереді және ол сөздер бірнеше секундтардан кейін сұхбаттасушыларға монитордан көрінеді, осындай тәсілмен әңгімелесулеріне болады.

World Wide Web (WWW немесе Web) - гипермәтіндік құжат

Интернет мәліметтерін жеңіл көруге болатын графикалық интерфейс мүмкіндігін береді.

Web- тің әр бетінің басқа парақтармен байланысын көрсететін сілтеме белгілері бар, оны бір-бірімен байланысқан парақтардан тұратын өте үлкен кітапхана деуге болады.Бір тораптық компьютерде орналасқан мәліметтер Web кітабы секілді, ал оның беттері кітап парақтарын көзге елестетеді.Бұл беттердегі мәліметтер дүниенің кез келген нүктесінде орналаса береді.Солар арқылы жер шарындағы барлық серверлік компьютерлердегі ақпараттар көз алдыңызда

орналасады, мұнда қашықтағы-қымбат, жақындағы-арзан деген ұғым жоқ, олардың бағасы тек мәліметтің көлеміне немесе сіздің байланысып отырған уақытыңыздың ұзақтығына байланысты.

Түйінді компьютерлердегі мәліметтің бірінші беті кітаптың мазмұны тәрізді, әрбір беттің URL (Universal Resorse Locator) форматында берілген өзіндік адресі болады.Ол беттердегі мәліметті оқу «көру жабдықтары» деп аталатын арнайы программалар арқылы орындалады.

Көру жабдықтары

Веб парақтардағы мәліметтерді оқу "көру жабдықтары" деп аталатын арнайы программалар арқылы орындалады, ол "to browse" парақтау, қарау деген ағылшын сөзінен шыққан атау. Интернеттегі Web- парақтарын оқып, экранда көрсетуге арналған программалардың кең тараған түрлері Microsoft Internet Explorer, Netscape Navigator.

Іздеу жүйелері

Қазақстан Республикасының анықтамалық іздестіру жүйелері
http:\\www.site.kz - "Весь WWW-Казахстан" – Қазақстандық іздестіру порталы, ол Интернет әлеміндегі жүздеген мың серверлер мен сайттарды табуда көмек береді. Өзекті сөз бен қатар классификаторлар арқылы іздестіру мүмкіндігі қарастырылған.
http://tabu.nursat.kz – TABU іздестіру жүйесі KZ доменіндегі ресурстар мен қатар Қазақстаннан тысқары жерлердегі еліміз туалы веб-парақтарды іздестіруге арналған. Өзекті сөз бен қатар классификаторлар арқылы іздестіру мүмкіндігі қарастырылған.
http://akolya.hypermart.net - қазақ тіліндегі ақпараттарды, веб-парақтарды іздестіруге болады. **Өзекті сөз арқылы іздестіру мүмкіндігі қарастырылған.**
Большая энциклопедия Казахстанского Интернета - http://www.lyakhov.kz

Виртуалды энциклопедиялық және анықтамалық басылымдар
Рубрикон – http://www.rubricon.ru

Серверден көптеген отандық белгілі энциклопедиялар мен сөздіктерге шығуға болады. Олардың арасында «Большая Советская Энциклопедия»(1969-1979), Энциклопедический словарь Брокгауза и Эфрона(1890-1906), «Малая медицинская энциклопедия». Энциклопедиялық сөздіктер «История Отечества» және «Всемирная история», В.Даль және басқаларының «Толковый Словарь живого великорусского языка» т.б. Барлық ақпараттар толық мәтінде иллбстрацияларымен және әдебиеттер тізімімен қоса берілген.

Britannica энциклопедиясы – http://www.britannica.com

Әлемдегі авторитеттік энциклопедияның желілік нұсқасында 72 мыңға жуық барлық салалар бойынша мақалалар жинақталған. Іздестіру нәтижесі мақалалар мен бірге Интернет ресурстарға да сілтеме береді, сондай-ақ журналдардағы таңдаулы шығарылымдарды да ұсынады.Көптеген жағдайларда иллюстрациялар, таблицалар, бейнефайлдар қамтылған.

Мегаэнциклопедия Кирилла и Мефодия - http://www.km.ru

Ірі көлемдегі электрондық мәтіндік мәліметтер базасы.

Брокгаузъ on-line - http://www.russia.agama.com/bol

Әйгілі энциклопедиялық сөздіктің қысқартылған нұсқасы, құрамында 46 000-ға жуық мақалалар енген.

Биографическая база данных на сервере компании Biography- http://www.biography.com

Ежелгі дәір батырлары мен қатар әр елдің қазіргі замандағы қайраткерлері туралы 25 мыңға жуық қысқаша мағлұматтар бар.

http://www.translate.ru -Online – переводчик компании «Промт»

Промт компаниясының online – аудармашысы.

Серверде интерактивтік сөздіктердің толық кешені берілген. Ол екі жаққа бірдей тәржімалайтын ағылшын ,неміс тілдері және біржақтылы французб итальян тілдерінен аударуды қамтамасыз етеді

http://www.tilashar.kz – **Тілашар –** Қазақ тілін оқып үйренушілерге арналған «Хабар» Агенттігінің «Тілашар» телебағдарламасы негізінде ашылған сайт. Орыс мектептерінде қазақ тілін оқытуда, online сабақтар жүргізуде сайттағы методикалық бөлімдерді пайдалануға болады.Сайтта қазақша-орысша лингвистикалық сөздік берілген.

http://www.kz.index.kz - Орысша-қазақша мультмедиялық сөздік.

Браузерлер

Интернет желісіндегі мәліметтерді миллиондаған мекемелер даярлайды. Әлемдік желідегі ақпараттарды тез тауып алуда іздеу серверлерінің көмегі зор. Оларда мыңдаған іріктелген құжаттардың, сайттардың адрестері сақталады. Көптеген іздеу серверлерінің ішінде кең тараған іздеу каталогтары(directories) мен машиналары (search engines) бар.
http:\\www.altavista.com - AltaVista ақпараттық іздестіру жүйесі 1995 жылы желтоқсан айында ашылған. Ол қазіргі таңда индекстелген html- құжаттар (350 миллионға жуық) көлемімен алдыңғы қатарда. AltaVista қарапайым және кеңейтілген іздестіру мүмкіндігін және WWW арасында жұмыс істеуде қосымша сервистерді ұсынады. Арнаулы "Help" (көмек) деген бөлімде барлық парақтарды қолданушылар интерфейсі сілтемелермен жабдықталған. Ол қарапайым қолданушыларға өздерінің тапсырыстарын дұрыс құрастыруда көмек бере алады. Әлемнің 25 тілінде ақпарат іздестіру мүмкіндігі бар.
http:\\www.hotbot.com –HotBot – іздестіру жүйесі арқылы құжаттар ішінде кездесетін бір немесе бірнеше терминдер арқылы, жеке фразалар бойынша іздестіру мүмкіндігін береді. Құрамында аудео, видео немесе анимациялары бар файлдарды іздестіруге де болады.

http:\\www.google.com – GOOGL ақпараттық іздестіру жүйесі 1999 жылы қыркүйек айында ашылған. Бүгінгі күндері Searchenginewatch.com эксперттерінің айтуына қарағанда базаның көлемін 560 млн құжаттар құрайды. Жүйе қолданушыларға қарапайым және кеңейтілген іздестіру интерфейсін ұсынады. Көптеген тілдерде сонымен қатар орыс тілінде ақпарат іздеу мүмкіндігі бар.
http:\\www.yahoo.com – Yahoo – тез іздестіретін анықтамалықтардың бірі. Ақпараттарды жеке сөздер бойынша немесе классификатор бойынша іздеу мүмкіндігін береді.

http:\\www.aport.ru – Апорт - ақпараттық іздестіру жүйесі алдыңғы қатардағы іздестіру жүйесіне кіреді. Бүгінгі күндері мәліметтер көлемін 20 млн индекстелінген құжаттар құрайды. Жүйеде іздестірудің кең спектрлі мүмкіндіктері бар. Онда қарапайым және кеңейтілген іздестіру мүмкіндіктері ұсынылады. Ақпараттарды ағылшын және орыс тілінде іздеуге болады.

http:\\www.yandex.ru – Яндекс – ақпараттық іздестіру жүйесі 1997 жылы ашылған. Бүгінгі күндері базадағы индекстелінген құжаттар көлемі 33 милионға жуық. Ақпараттық іздестіру жүйесі логикалық операторлармен белгіленген өзінің меншікті жүйесін қолданады, сонымен қатар көптеген түрлі іздестіру функцияларын ұсынады.
http:\\www.rambler.ru – Rambler – іздестіру жүйесінде Россияның және ТМД елдеріндегі серверлерде орналасқан 12 миллионға жуық мәліметтер индекстелінген. Өзекті сөз бен қатар классификаторлар арқылы іздестіру мүмкіндігі қарастырылған.

Практикалық жаттығулар:

№1

1. Қазақстан Республикасы Президентінің серверін тауып көрсетіңіз.
2. Қазақстан Республикасының әнұран мәтінін тауып көрсетіңіз.
3. В.Васнецовтың «Богатыри» деген картинасын тауып беріңіз

4. «джабог» сөзінің түсіндірмесін тауып беріңіз

5. Ч.Абдуллаевтың «Сотвори себе мир» деген шығармасының толық мәтінін тауып беріңіз

№2

1. Республикалық «Жас алаш» газетінің серверін тауып көрсетіңіз

2. Қазақстан Республикасы Президентінің «2030 жылға арнауының» толық мәтінін тауып беріңіз

3. Қазақстан Республикасының «Құрмет» орденінің суретін тауып көрсетіңіз.

4. «кабошон» сөзінің түсіндірмесін тауып беріңіз

5.Ш.Айтматовтың «Плаха» романының толық мәтінін тауып беріңіз

№3

1. Қазақстанның «Білім және ғылым» серверін тауып көрсетіңіз

2. Г.Гейненің «Лорелей» өлеңінің толық мәтінін тауып беріңіз

3. В.Суриковтың «Боярыня Морозова» деген картинасын тауып беріңіз

4. «деликт» сөзінің түсіндірмесін тауып беріңіз

5. Г.Флобердің «Госпожп Бовари» деген шығармасының толық мәтінін тауып беріңіз

YouTube